

Urząd Wojewódzki w Białej Podlaskiej
Wydział Handlu i Usług

INFORMACJA

z realizacji Uchwały nr III/12/76
Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia
12. 10. 1976 r. w sprawie ustalenia kierunków
rozwoju usług w województwie
w latach 1976—1980

Biała Podlaska, październik 1979 r.

W S T Ą P

Zapewnienie pełnej realizacji uchwał VII Zjazdu PZPR w części dotyczącej rozwoju usług dla ludności podyktowało opracowanie w 1976 r. kompleksowego programu rozwoju usług i rzemiosła na lata 1977 - 1980.

W/g ustaleń "Rządowego programu" wartość usług bytowych, które mają największe znaczenie dla poprawy warunków życia ludności winna ulec podwojeniu. W nieznacznie niższym stopniu /o 94 %/ wzrosnie wartość usług bytowych świadczonych przez rzemiosło. Program rozwoju usług bytowych do 1980 r.

województwa białskopodlaskiego przyjęty został na Sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej w dniu 12 października 1976 r. Program ten zakłada znacznie wyższe wskaźniki w stosunku do średnich krajowych.

Wskaźniki wzrostu sprzedaży usług bytowych dla ludności w 1980 r. do 1975 r. wyniesie 221,5 % w tym w jednostkach gospodarki uspołecznionej 244,4%, w rzemiosle 197,4 %.

Podjęta w toku obrad uchwała Nr III/12/76 Wojewódzkiej Rady Narodowej w sprawie ustalenia kierunków rozwoju usług w województwie białskopodlaskim w latach 1976 - 1980 została przyjęta do realizacji. Zgodnie z wytycznymi tej uchwały zawarte w niej zadania zostały przekazane do wszystkich jednostek i organizacji usługowych, oraz do urzędów miast i gmin. Polecono również opracowanie miejskich, miejsko-gminnych i gminnych programów rozwoju usług i rzemiosła. Programy te były zatwierdzone przez miejskie i gminne rady narodowe.

Przyjęty na Sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej w 1976 r. program jest systematycznie rozliczany przez Wojewódzką Radę Rynku, organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego i podstawowego. Stosownie do zaleceń Rady i potrzeb zabezpieczenia wykonania programu:

- przeprowadzono rozmowy z jednostkami gospodarki uspołecznionej w których zarówno realizacja zadań jak i wykonanie roczne jest niezadawalające, ustalając dalsze kierunki pracy,
- zobowiązano jednostki typu rynkowego do priorytetowego traktowania potrzeb materiałowych i surowcowych organizacji gospodarczych wykonujących usługi dla ludności,
- udzielono pomocy przy realizacji inwestycji usługowych podejmując odpowiednie interwencje, oraz udzielając pomocy w postaci przydziału materiałów.

II. REALIZACJA PROGRAMU USŁUG SWIADCZONYCH PRZEZ JEDNOSTKI GOSPODARKI USPOŁECZNIONEJ.

Działalność usługową na rzecz ludności na terenie naszego województwa prowadzi 29 przedsiębiorstw i spółdzielni.

Bazę lokalową w tych jednostkach, mimo osiągniętego postępu w okresie 3 i pół roku realizacji programu ocenić należy jako w dalszym ciągu jeszcze niewystarczającą. Usługi wykonywane są w lokalach małych i niefunkcjonalnych, utrudniających wprowadzanie nowoczesnych form świadczenia usług. Ponadto działalność usługowa prowadzona jest przeważnie obok podstawowej działalności produkcyjnej. Powoduje to często większe zainteresowanie się produkcją niż usługami.

Utrudnia to wprowadzenie właściwej organizacji pracy, a to z kolei rzutuje na jakość i terminowość świadczonych usług.

Pomimo tych trudności organizacje usługowe stosownie do przyjętej uchwały WRNN w sprawie rozwoju i kierunków usług podejmują szereg działań, a mianowicie:

- otwieranie nowych punktów usługowych,
- skracanie terminów realizacji usług,
- wymianę starego parku maszynowego na bardziej nowoczesny i wydajniejszy co z kolei wpływa na podnoszenie jakości usług,
- zwiększenie usług naprawczych w domu klienta,
- zwiększenie zakresu usług ekspresowych,
- szkolenie we własnym zakresie kadr,

1. Realizacja sprzedaży usług.

Zaawansowanie realizacji programu za 3 lata i 9 miesięcy 1979 r. kształtuje się następująco:

a/ program na lata 1976 - 1980

1975 wykonanie	- 91,7 mln.zł,
1980 program	-222,9 mln.zł,
wskaźnik wzrostu	-244,4 %.

b/ realizacja programu - sprzedaż usług bytowych

- plan 1979 r.	- 199,9 mln.zł,
- wykonanie - 9 miesięcy 1979	- 141,3 mln.zł,
- przewidyw.wykonanie 1979	- 202 mln.zł,
- stopień zaawansowania realizacji zadań programowych	- 90,6 %.

Z przedstawionych liczb wynika, iż dotychczasowa realizacja programu rozwoju usług w zakresie ich sprzedaży przebie-

ga prawidłowo pomimo trudnych warunków o których była mowa we wstępie informacji.

W ostatnich latach nastąpił dynamiczny rozwój usług, a zwłaszcza w branżach preferowanych. Uwidacznia się to poprzez wysoką dynamikę sprzedaży usług, jak i zaawansowanie zadań programowych /90,6%/.

Wskaźniki wzrostu branż preferowanych:

	<u>wskaźnik 1978:1975</u>
- usługi odzieżowe	218,2
- remontowo-budowlane	158,4
- naprawy rtv	164,1
- naprawy agd	198,7
- motoryzacyjne	619,8
- meblarsko-tapicerskie i stolarskie	308,7

Stwierdzić należy, że w okresie objętym programem, nastąpiły zmiany cen tylko w usługach: krawieckich, fotograficznych, fryzjerskich, oftalmicznych i tapetowania ścian. Wprowadzone nowe wyższe ceny na te usługi nie miały więc zasadniczego wpływu na uzyskane wielkości sprzedaży usług. Mimo osiągniętej dużej poprawy w usługach nie jest zaspokojony jeszcze w pełni popyt występujący na niektóre rodzaje usług. Bardzo duże zapotrzebowanie ludności występuje przede wszystkim na usługi remontowo-budowlane, motoryzacyjne i pralnicze. Stopień pokrycia potrzeb w tych usługach wynosi odpowiednio 50%, 70%, 70%. Stosunkowo najkorzystniejsza sytuacja występuje w usługach branżowych, naprawy-rtv i sprzętu agd, chociaż i tutaj występują trudności zwłaszcza w zaopatrzeniu się w centralnie dzielone agregaty do chłodziarek. W usługach tych jest prawidłowo zlokalizowana sieć placówek

i obecnie jest ona wystarczająca z wyjątkiem nowowznieszonych osiedli mieszkaniowych.

2. Sieć placówek usługowych i inwestycja.

Na terenie województwa w dniu 30 września 1979 r. działalność usługową prowadziło 412 zakładów usługowych, 235 punktów świadczenia usług i 52 punkty przyjęć.

Sieć uspołeczniionych placówek usługowych zwiększyła się w latach 1977 - 1979 o 40, przy założeniach programowych 170 placówek do 1980 r. Tak niskie zaawansowanie przyrostu sieci placówek usługowych, wynikało z faktu, iż w programie zakładano planowane inwestycje w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy i WZSR "Samopomoc Chłopska", które nie mogły być rozpoczęte z braku limitów.

Najwięcej nowych placówek usługowych uruchomiły:

- Wojewódzka Spółdzielnia Pracy	- 14
- Wojewódzki Związek Spółdzielni Rolniczych "Samopomoc Chłopska"	- 7
- Spółdzielnia Przemysłu Skórzanego "Krzna"	- 6
- Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Handlu Wewnętrznego	- 2
- Spółdzielnia Krawców "Nowy Styl"	- 2

Zakłady te uruchomiono były w drodze najmu lokali.

Z efektów budownictwa mieszkaniowego przekazano jeden obiekt w Międzyrzeczu Podlaskim na usługi w Ośrodku "Praktyczna Pani".

Z inwestycji własnych Wojewódzka Spółdzielnia Pracy wybudowała wiatę umieszczając tam usługi stolarskie i hydrauliczne. PP "Polmosbyt" w 1978 r. oddała do użytku w Białej

Podlaskiej 14 stanowiskową Stację Obsługi samochodów o powierzchni użytkowej 2.122 m² wraz z salonem sprzedaży samochodów i części zamiennych.

Obiekt ten prowadzi autoryzację samochodów Fiat i Lada. Wysokie obroty w usługach dla ludności świadczą jak była potrzebna tego rodzaju placówka w województwie a zwłaszcza w Białej Podlaskiej.

W najbliższych latach nastąpi dalsza poprawa w świadczeniu usług motoryzacyjnych.

W 1978 r. PZ-Mot rozpoczął w Białej Podlaskiej budowę stacji obsługi samochodów wraz z ośrodkiem szkolenia kierowców.

Investycja ta ma być realizowana w dwóch etapach i docelowo ma być zorganizowanych 30 stanowisk naprawczych. Orientacyjny koszt inwestycji - 15 mln. Termin realizacji wyznaczony jest na rok 1982.

W bieżącym roku WZSR "Samopomoc Chłopska" w Wisznicach i Konstantynowie a w przyszłym roku w Łosicach rozpoczyna budowę 5 stanowiskowe stacje obsługi samochodów.

Ponadto Spółdzielnia Pracy Kierowca i Mechanik Samochodowy w Białej Podlaskiej także w bieżącym roku rozpocznie budowę stacji obsługi samochodów o 7 stanowiskach roboczych.

W ramach wydzielonych mieszkań na wymianę lokali przy modernizacji sieci detaliczno-usługowej wydzielili się 3 mieszkania na osiedlu Młodych/Orzechowa/na potrzeby usług fryzjersko-kosmetycznych, krawieckich, szewskich, radiowo-telewizyjnych i remont wo-budowlanych a także punktu przyjęć do prania bielizny i odzieży.

W analogicznym okresie wyremontowano, odnowiono i zmoder-

nizowano wiele zakładów i punktów usługowych podnosząc ich standard i funkcjonalność a także bardzo często rozszerzano zakres działania.

3. Zaopatrzenie materiałowe.

Wykonawcy usług bytowych zaopatrywani są w materiały z następujących źródeł:

- z rozdzielnika centralnego w zakresie podstawowych grup artykułów centralnie bilansowanych,
- z ilości ustalonych przez właściwych dostawców w planach rozdziału i bilansach materiałowych na zaopatrzenie usług,
- funduszu rynkowego artykułów przeznaczonych na zaopatrzenie ludności, a zabezpieczone przez Wydział Handlu i Usług Urzędu Wojewódzkiego.

W 1979 r. Wydział Handlu i Usług celem zabezpieczenia realizacji zadań planowych przydzielał następujące ilości materiałów:

- cement	- 340 ton
- materiały ścienne	- 126 t.j.c
- płyty pilśniowe twarde	- 1200 m ²
- grzejniki	- 2200 m ²
- rury	- 9000 m ²
- kształtki	- 44520 szt.
- blacha	- 13 ton
- szkło	- 2000 m ²
- tarcica	- 5 m ²

Przedstawione wielkości materiałów zabezpieczają w 100% zgłaszane przez jednostki usługowe potrzeby za wyjątkiem kształtek hydraulicznych i szkła. Jest to jednak wąska grupa materiałów, których niedobory utrudniają właściwe prowadzenie

usług. Dla złagodzenia trudności materiałowych podejmowano szereg przedsięwzięć z których należy wymienić:

- zalecenie kierownictwom hurtowni zaopatrzeniowych, ustalenie priorytetu dla przedsiębiorstw prowadzących usługi dla ludności,
- podejmowanie interwencji w przedmiocie zaopatrzenia w centralach, krajowych związkach i resortach,
- wykorzystywanie źródeł miejscowych, penetracja innych województw,

Rozwiązanie problemu zaopatrywania się w niezbędne materiały do działalności usługowej jest bardzo trudne. Fundusz rynkowy pozostający w dyspozycji Wojowody obejmuje tylko wąską grupę materiałów budowlanych i instalacyjnych, na rozdział pozostałych administracja województwa nie posiada większego wpływu.

4. Zaopatrzenie techniczne.

W 1978 r. w ramach limitu dewizowego w kwocie 400 tys. zł dewizowych Wojewódzka Spółdzielnia Pracy zakupiła dwa agregaty pralnicze, oraz niektóre urządzenia do usług motoryzacyjnych, zwłaszcza do prostowania karoserii.

Instalacja tych maszyn wpłynęła w znacznym stopniu na poprawę jakości świadczonych usług jak i zwiększenia ich wydajności. Ponadto uzyskano w Ministerstwie Przemysłu Maszynowego przydział 5 samochodów "Syrena R-20 i 4 samochody "Tarpan", które zostały rozdysponowane dla jednostek świadczących usługi na terenie naszego województwa.

5. Kadry.

W usługach dla ludności na terenie województwa zatrudnionych jest 830 osób. Wydajność na jednego zatrudnionego wyniosła w 1976 r. - 170 tys.zł, w 1978 - 195 tys.zł, a w ciągu 9 m-cy br. - 165 tys.zł.

W niektórych jednostkach usługowych występują trudności kadrowe, które wynikają przede wszystkim z niskich płac w stosunku do produkcji, a także braku odpowiednich kwalifikacji do wykonywania usług.

W celu poprawy sytuacji i na tym odcinku w 1977 r. opracowany został Wojewódzki Bilans Potrzeb Kadrowych dla działalności usługowej. Przedstawione jest w nim zapotrzebowanie na pracowników w usługach i źródła ich pozyskiwania. Opracowanie tego bilansu ma na celu dostosowanie szkolnictwa naszego województwa do potrzeb jednostek usługowych.

Na rok 1979 w usługach bytowych zaplanowano wzrost zatrudnienia o 90 osób głównie w branżach: remontowo-budowlanej, odzieżowej, pralniczej, turystycznej, naprawy sprzętu gospodarstwa domowego i radiotelewizyjnej. Z wstępnych danych wynika a szczególnie w oparciu o wyniki I półrocza 1979 r. że zadanie to zostanie wykonane.

W ramach posiadanego stanu zatrudnienia dla poprawy jakości usług oraz poziomu obsługi prowadzone jest szkolenie przyzakładowe w układzie branżowym. W zakresie szkolenia na kursach w celu podniesienia kwalifikacji Wojewódzka Spółdzielnia Pracy przeszkoliła w 1978 r. - 65 pracowników, a w 1979 r. - 40. Szkolenia te prowadzone są w ścisłym współdziałaniu z Zakładem Doskonalenia Zawodowego. Istnieje jednak potrzeba dalszego

uaktywnienia tej jednostki w kierunku zwiększenia szkolenia oraz powierzenie inspirującej roli w stosunku do jednostek gospodarczych.

6. Reasumpcja.

Analizując dotychczasową realizację programu przyjętego na Sesji WRN w dniu 12 października 1976 r. należy stwierdzić że:

1. Wartościowy plan usług dla ludności pomimo pewnych napięć będzie wykonany zarówno w pozycji ogółem jak i w poszczególnych branżach. Przy utrzymaniu dotychczasowego tempa przyrostu wartościowego/15 % rocznie/ przewiduje się przekroczenie założeń.
2. Osiągnięto znaczną poprawę w zakresie stopnia zaspokojenia potrzeb ludności skracając czas realizacji zleceń w usługach krawieckich, jubilerskich, remontowo-budowlanych, naprawy agd i rtv i innych.
3. Wprowadzona jest do usług nowoczesna organizacja pracy zakładów usługowych.
4. Godziny pracy zakładów dostosowuje się do potrzeb ludności.

Negatywne zjawiska to:

1. Zbyt wolna poprawa w bazie technicznej usług. Nie realizowanie planowanych inwestycji głównie przez Spółdzielczość Pracy i WZSR "Samopomoc Chłopska". Nastąpiły opóźnienia w oddawaniu do użytku powierzchni normatywnej przez inwestorów budownictwa mieszkaniowego.
2. Mała aktywność jednostek gospodarczych we wprowadzaniu specjalizacji usług zwłaszcza odzieżowych.
3. Nierównomierny rozwój usług we wszystkich rejonach województwa za co odpowiedzialne są komisje terenowo-branżowe.

w programie na rok 1980 wynoszący 170 mln zł, zostanie wykonany na rok przed terminem tj. na koniec 1979 r. a do końca bieżącej pięcioletki nastąpi dalszy wzrost obrotów o 17,6%. Podobnie w produkcji rynkowej następuje dynamiczny wzrost obrotów podyktowany wprowadzaniem na rynek coraz nowych i poszukiwanych wyrobów. Dotychczasową działalność rzemiosła w tym zakresie ilustruje tabela Nr 1.

2. Działalność Spółdzielni Rzemieślniczej.

Ważnym czynnikiem rozwoju rzemiosła jest działalność gospodarcza Spółdzielni Rzemieślniczej "Wielobranżowej", która kojarzy interesy indywidualne z potrzebami ogólnospołecznymi na płaszczyźnie zadań Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego.

Działalność ta stanowi bardziej aktywną i odpowiadającą obecnym realiom gospodarczym formę zbiorowego współgospodarza w rzemiośle, a koncentrowała się ona w szczególności na świadczeniu usług dla ludności i gospodarki uspołecznionej, wyrobach rynkowych, sprzedaży detalicznej wyrobów rzemieślniczych i sprzedaży materiałów i surowców na zaopatrzenie rzemiosła. Dynamiczny rozwój Spółdzielni Rzemieślniczej ilustruje tabela Nr 2.

3. Sieć zakładów rzemieślniczych i zatrudnienie.

Stan zakładów rzemieślniczych na koniec września 1979 r. wynosił 2052, a założenia programowe do końca 1980 r. wykonano w 97,7 %.

Przewiduje się że na koniec bieżącej pięcioletki stan zakładów wynosić będzie 2220 a zadania w tym zakresie będą wykonane

w 131,2%.

Zanotowano systematyczny wzrost zakładów rzemieślniczych w poszczególnych latach wynoszący:

- w roku 1977 przybyło netto 119,
- w roku 1978 " " 132
- w ciągu 9 mcj 1979 r. " ~~111~~

Na wzrost zakładów decydujący wpływ miały decyzje administracji państwowej o legalizacji pokątnie działającego rzemiosła.

Na tym odcinku została bardziej dopracowana współpraca jednostek organizacyjnych rzemiosła z administracją państwową szczebla podstawowego.

Przyrost zakładów rzemieślniczych jest poważnie uzależniony między innymi od sytuacji lokalowej.

Przydział lokali jest wprost znikomy. Główny zysk to lokale własne i dzierżawione.

Wraz ze wzrostem zakładów idzie zatrudnienie. Przewiduje się, że w związku z dogodnymi przepisami finansowymi przy zatrudnieniu osób najemnych, założenia programowe w wysokości 2.600 osób w roku 1980 będą wykonane.

Nieco gorzej przedstawia się sytuacja z naborem uczniów do szkolenia w rzemiosło.

Pomimo wzrostu rocznych zadań w tym zakresie realizacja programu jest niekorzystna, bowiem na dzień 30 czerwca 1979 r. nastąpił spadek o 8 uczniów w stosunku do 1 stycznia br.

Przy tym należy stwierdzić, iż przy dzisiejszych możliwościach wyboru nauki i zawodu, brak jest chętnych do podjęcia nauki w rzemiosło.-

Opracował:

mgr inż. Eugeniusz GYRA

Hand. ...

mgr ...

A k c e p t o w a ł:

Wicewojewoda Białkopodlaski

mgr inż. Eugeniusz G Y R A

Tabela Nr 1

Obroty rzemiosła-ogółem

Wyszczególnienie	Wykon. 1975	Plan na 1979	Wykon. za 9 mcy 1979	Plan na 1980	Przew.wykon.		Wskaźnik wzrostu %			Planowana dynamika 1980 : 1975
					1979	1980	7:2	4:3	7:6	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sprzedaż ogółem	189,3	290,0	236,3	325,0	291,0	325,0	171,7	81,5	111,7	171,7
z tego:										
Usługi dla ludności	86,1	168,0	132,8	170,0	170,0	200,0	232,3	79,0	111,6	197,4
Wyroby rynkowe	53,9	80,0	60,9	106,0	82,0	95,0	176,2	76,1	115,8	196,7
Usługi dla gospodarki współdzielniczej	49,3	41,7	42,3	32,0	45,0	45,0	91,3	101,4	100,0	65,0

Tabela Nr. 2

Obroty Spółdzielni Rzemieślniczej "Wielobranżowej"

/ stan członkostwa /

Wyszczególnienie	Wykonanie 1975	Plan na 1979	Wykon. za 9 mcy 1979	Plan na 1980	Przewidyw. wykon.		Wskaźnik wzrostu %			Planowane wyniki 1980:1975
					1979	1980	7:2	4:3	7:6	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Liczba członków	103	300	327	400	350	450	436,8	109,0	128,5	388,3
Obroty ogółem	23000	36740	31825	40000	38400	44000	191,5	86,6	114,5	173,9
w tym:										
usługi dla ludności	930	3800	3206	4000	3850	4200	451,6	84,4	109,0	430,1
usługi gospodarki społecznej	2180	8000	5490	7000	7800	8000	367,0	68,6	102,5	301,1
wyroby rynkowe	2550	6500	6960	8000	8000	10000	392,1	107,1	125,0	193,7
sprzedaż detaliczna	2850	11000	6471	11500	11000	13000	456,1	50,9	116,1	403,5
sprzedaż towarów na zaopatrzenie	1370	7200	8661	10800	10000	12000	876,0	123,3	126,1	707,6

Tabela Nr 3

Stan zakładów rzemieślniczych i zatrudnienie

Wyszczególnienie	Wykonanie 1975 2	Plan na 1979 3	Wykon. za 9 mcy 1979 4	Plan na 1980 5	Przew. wykon.		Wskaźnik wzrostu %			Plany długoterminowe 1981-1985 11
					1979 6	1980 7	4:3 8	7:2 9	7:6 10	
Zakłady	1691	2000	2052	2100	2050	2220	131,2	102,6	108,2	124,2
Zatrudnienie	1896	2400	2676	2600	2400	2600	137,1	111,5	108,3	137,1
Uczniowie	259	310	276	340	280	300	115,8	89,0	107,1	131,3

22k.